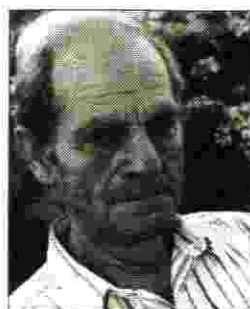

גולומב יואל

נולד ב-1919 בגרמניה. עלה ארצה ב-1936.
הצטרף לקורס הימי הראשון של "ההגנה" ב-1939,
לקורס השני ב-1940 קורס הכ"ג
צורף לצי הבריטי ב-1941

ה ע ם N ה ר י ם ' 0

המעייף, הלכנו לאורך החוף צפונה ומול חוף ואדי פולג במרחק שלושה ק"מ מן החוף גילינו במשקפת את הסירה. אני שחיתי אליה, זו היתה סירת ברזל כבדה מלאה במים ורק כריות האויר מנעו את טביעתה, חתרתי לחוף עם הסירה, ושם קברנו אותה בחול. לימים גליתי אותה בירקון, ואולי עד היום היא שם. עם גמר הקורס חזרתי לרביבים. מלחמת העולם השנייה פרצה, לא ארך זמן, ונתבקשתי בתחילת חורף 39 לצאת לסמינר מדריכים בנוער העובד שהתקיים בכפר ויתקין, אחריו הדרכתי בסניפי השרון, כפר מלל, רמתיים וירקונה ועוד, עוד לפני סיום שנת ההדרכה, נקראתי שוב להתייצב לקורס ימי, הפעם כפי שהוסבר לנו בפגישה עם מנהיגי הישוב דוד בן דוריון, טבנקין, יצחק שדה, ישראל גלילי, ומפקדי מן הקורס הקודם שהמטרה היא להכשיר לוחמים לפעולות חבלה ימיות ויבשתיות, לעזרת הבריטים במלחמתם נגד האויב הנאצי.

הקורס שוב התקיים באותו מקום, אלא שמלבד "הימאים" השתתפו גם המוכחרים מיחידות "ההגנה" כמו כן היה שיתוף פעולה עם מפקדת האינטלגנס סרויס הבריטי שמושבה היה בקהיר ומטעמה פעלו שליחיה בארץ. לגבי השלטונות בארץ הכל היה סודי ביותר וללא שותפים. האימונים היו מפרכים בחורף 40 ו-41, בים וביבשה, וכללו את כל הדרוש ללוחמה המיועדת.

בחודש פברואר עזבו שלשת חברינו יעקב אגייב, מדרכי לישיניסקי ושמואל בן שפרוט את המחנה ונשלחו לאי שם, לא ידענו לאן. כעבור חודש נשלחנו שלישייה נוספת יצחק ספקטור, שלמה קוסטיקה ואני יואל גולומב, היינו מאושרים שבחרו בנו, הנשארים קנאו בנו.

מיצחק שדה קבלנו ספר תנ"ך ואקרה מאוור כל אחד. הגיע קצין אנגלי, לקח אותנו למחנה סרפנד הלביש אותנו במדי חיל התותחנים, קבלנו תעודות מזוייפות. נסענו ברכבת מלוד בליווי הקצין לקהיר. שם היינו כאילו צריכים להשתתף בקורס תותחנים.

איכסנו אותנו באחד מבתי המלון הטובים בעיר. המדים והתעודות נלקחו מאתנו, כסף להוצאות קבלנו ביד נדיבה. אחרי שהייה של כמה ימים בקהיר הוסענו בג'יפ לאלכסנדריה, בדרך התעכבנו במחנה צבאי אחד וקבלנו

בהיותי בוגר עלית הנוער מגרמניה, עברתי הכשרה של שנתיים בקיבוץ נען ושנה נוספת בקיבוץ אשדות יעקב, הצטרפתי ב-1939 לקיבוץ רביבים במושבה ראשון-לציון. היום נשוי + שלושה ילדים, שבעה נכדים ושני נינים. נשלחתי מטעם הקיבוץ בחודש יולי 39 להשתתף בקורס הימי הראשון של "ההגנה" בסירות של הפועל שהתקיים בשטח בתערוכה בתל אביב, והיה מיועד להכשיר ימאים לעליה ב'. מפקד הקורס היה אהרון לישיניסקי מדריכיו כתריאל יפה, שמואל טנקוס ויעקב אגייב.

בקורס התאמנו בשייט סירות בירקון ובים בתורת הימאות, ניווט, שחיה ופעולות הצלה.

התנסינו גם בפעולה מעשית של ממש כאשר באחד הימים בחודש ספטמבר, הביאנו בסודיות לקיבוץ שפיים, קרוב לחצות בהיותנו על החוף התקרבה אניית מעפילים טיפסנו אליה על סולמות החבלים והורדנו את סירות ההצלה, היתה זו חוויה רגשית בלתי נשכחת.

להוריד בחושך מוחלט נשים ילדים וגברים בסולמות החבלים ולהשיטם לחוף, היתה זו בודאי פעולה שגרתית בבוא אוניות מעפילים, אלא שלנו קרו שתי תקלות חמורות. עם סיום הבאת העולים לחוף, התקבלה הודעה שאוניית מלחמה בריטית מתקרבת, הספקנו להעלות חזרה את סירות ההצלה, פרט לאחת. אותה קשרנו לירכתי האוניה בחבלים. שמה של האוניה היה "דורה" ונדמה לי שהיא הגיעה מהולנד. האוניה הפליגה לים ואנחנו חזרנו בשחיה לחוף. שם התברר שאחד מבחורינו חסר, היה זה עמירם שוחט שלא ירע לשחות. עייפים ותשושים סרקנו בשחיה במשך שעות את הים ולא מצאנו אותו.

היינו בטוחים שגם הוא קפץ מן האוניה אבל לא הגיע לחוף. אלא שבבוקר התברר שהוא בעזרת חגורת ההצלה כן הגיע ועלה ישר לקיבוץ.

מ"דורה" התקבלה הודעה שהיא לא נתפסה, אבל החבל שקשר את סירת ההצלה נקרע, והסירה שטה לה במרחבי הים, וצריך למנוע מן האנגלים למצוא אותה כהוכחה להעלתם של עולים.

דוד נמרי האחראי על פעולת החוף, בחר בי ועוד בחור אחד לצאת איתו לחיפוש אחר הסירה וזאת אחרי הלילה

כלי נשק שלא הכרנו - היה זה תותח אנטי טנקי גרמני וכדורים.

הקצין שליווה אותנו היה מייגור אנגלי בשם קמברלידיג' והוא מסר אותנו לידי בן דודו קפטיין קמבלדג', שהעלה אותנו על אוניה בשם "פנלנד" שהיתה עמוסה בחיילים אוסטרלים.

הפלגנו בשירה בליווי משחתות צפונה. תוך כדי חציית הים התיכון הצטרפו לשירה שלנו עוד כמה אוניות. לפי כיוון השיט לא היה קשה לנחש שנגיע ליוון, ואכן עגנו בנמל פיראוס.

להפתעתנו ראינו פלוגות חיילים צועדים ושרים בעברית. החברה האלה ירדו מן האוניות שהצטרפו לשירה והיו אלה יחידות "החפרים" והנהגים ששהו במדבר המערבי ועלו בטורקו על האוניות. זכינו ליחס מיוחד ברדתנו ראשונים מן הפנלנד והובאנו למלון באתונה.

זכור לי שהועלנו על ספינה קטנה בשם "ברברה" שעגנה במפרץ "תרקולמנו" בשעה שתיים כלילה שמענו פיצוץ עז שהרים את הספינה, בבוקר שטנו לנמל פיראוס - המראה היה מחריד, הפיצוץ נגרם מפגיעת פצצה גרמנית באוניה עמוסה נשק, אוניות טבעו, הבתים סביב הנמל קרסו, המים היו שחורים משמן.

והנה "דולפין 2" ועליה שלשת חברינו יעקב מוצה ושמואל - בריאים ושלמים. הדולפין עגנה בקרבת האוניה המתפוצצת וכל השברים עפו מעליה, זה היה נס. עוד כמה ניסים התרחשו במשך שהותינו.

אנחנו קיבלנו את דולפין 2 - ספינה בעלת שני תרנים בלי מפרשים, מנוע דיזל חזק, מצוידת בתותח קטן בחרטום ושני מקלעי "לואיס גאן" באמצע הסיפון, משני צידי הקבינה. שמואל המכונאי צורף אלינו ויעקב ומוצה קבלו את "ברברה". הדולפין השתתפה בפלישה לא מוצלחת לאחד מאיי דורוקנס לפני בואנו.

נשארנו כשבוע במעגן שלנו, טיילנו הרבה באתונה, בעיר נראו הרבה נכים, אבל מצב הרוח באכלוסיה היה טוב.

באחד הערבים לא רציתי לחזור לספינה וחפשתי מלון, לא היו לי מדים ולא תעודות, דברתי עברית וגרמנית בלבד, כמובן נוהרתי שלא להוציא מילה בשפה זו. אנשים תפסו אותי ברחוב וחשדו בי שאני מרגל, (קרו הרבה מעשי לינץ' בעיר), למזלי נלקחתי לתחנת משטרה קרובה ושם הסברתי באנגלית רצוזה שלי שאני ימאי על ספינת דולפין ואני תושב פלשתינה, הם בררו בטלפון והאמינו לי ואף זכיתי בכבוד של ליווי לספינתי שעגנה בתרקולמנו.

יצאנו לסיור בן שבועיים להכרת השטח בין איי יוון עד כרתים וחזרה. ארבעתנו עם שני הקצינים.

היחסים איתם היו קשים, הם באו מן האריסטוקרטיה הבריטית ואנחנו היינו "נייטיבס" בעיניהם.

את כל עבודות הסיפון, השיוט, המכונות, הכלכלה, אנחנו עשינו גם קצת אימוני נשק והשלכת פצצות עומק. האויב

לא הטריד אותנו, וכך יכולנו להנות מן הנופים הנהדרים, מן המים הצלולים בין איי יוון, וכך זה היה עד שהגענו חזרה למפרץ פיראוס.

היה זה לפנות בוקר המטוסים הגרמניים חזרו מהפצצה כבדה בנמל פיראוס, המפרץ מוקף משני צדדיו בהרים עליהם היתה מוצבת ההגנה האנטי אווירית, המטוסים טסו ממש מעל פני המים כדי לא להפגע, ראינו אחד מהם המתקרב אלינו ואחריו עוד אחד - חששנו שזה סופנו.

אבל כנראה לא נשארה להם תחמושת, והם גם לא חשדו בנו ככלי מלחמה, הרי זו היתה הכוונה להשתמש בכלי שיט הנראים תמימים. המייג'ור קפץ למדרגות היורדות לקבינה והפיל גם אותי, הקפטיין החזיק בהגה, יצחק (צקו) ספקטור דרך את הלואיס גאן מצד ימין של הסיפון, פתח באש על המטוס הראשון שעבר מימין לתרנים, עשן פרץ מזנבו, השני עבר אותנו וצקו ירה אחריו, קיבלנו אישור ששניהם הופלו.

אילו רק זה היה - דיינו, הצדקנו את שליחותנו. חזרנו לעגון וחלו שינויים בצוות. צקו ואני הצטרפנו ליעקב ומוצה לברברה, שמואל ושלמה נשארו על דולפין, אך מצב המלחמה הלך והחמיר, אנחנו התוודענו לזה מן השגרירות הבריטית. לקחנו שקים מלאים מסמכים והטבענו אותם. המנוע של "ברברה" התקלקל וצרפו לנו עוד ספינה בשם "היאז". הביאו לנו רהיטים מן השגרירות וגם את השוער ואישתו, בהם לא היתה סכנה.

העמסנו את שתי הספינות בנשק וחומרי נפץ לעייפה. שלמה ושמואל הפליגו עם שני הקצינים שלנו בדולפין, אנחנו קיבלנו צוות קצינים אחר, שאחדים מהם הכרנו זה מכבר.

בקורס הימי הראשון (נמל ת"א)

מייגור וקפטיין קמברלידיג' שניהם נהרגו בעת פעולות הפינוי.

אנחנו הגענו ב-18 למאי 41 למחנה בתל אביב בדיוק למחרת יציאת הכ"ג יורדי הסירה, וחשנו את הצער על העלמות חברינו. במחנה נשארנו בחורים אחדים שלא היה להם מקום בסירת הכ"ג. שלמה ושמואל הגיעו כשבועיים אחרינו.

כעבור מספר שבועות כפיצוי על מעשינו הואילו בטובם האנגלים לקבל לשירות הצי הבריטי שבעה מאיתנו לשורותיו. היינו במדים, כפופים למשמעת, אבל הורשינו לגור בחיפה באופן עצמאי וקבלנו משכורת לקיומנו. תפקידנו היה לשמור על הכניסה לנמל חיפה בפני חדירת צוללות קטנות. הכניסה היתה סגורה ברשת פלדה, שהורדה בעת כניסה או יציאת אוניה. אז יצאנו בסירת משוטים והשלכנו פצצות עומק שהרכבנו בעצמנו.

אני כבר הייתי נשוי להניה לבית קלר, ילידת ראש פינה, התחתנו בחודש אוגוסט שלושה חודשים אחרי חזרתי ארצה. באביב 43 התחיל הגיוס הרשמי לצי הבריטי, לא הצטרפתי כדי לא לשנות את חיינו הפרטיים, מה גם שאשתי היתה בהריון, וחזרנו הביתה לקיבוצנו - רביבים.

עברו שישים שנה, יתכן שכפרט זה או אחר זכרוני מטעה אותי, אולם מלבדי, ספק אם יש עוד מי שהוא היכול לספר את הסיפור.

מששתנו אני יודע בוודאות, ששמואל, מרדכי, יעקב וצקו אינם בחיים.

עד לפני כמה שנים היינו בקשר עם שלמה קוסטיקה, הקשר נפסק ואיני יודע דבר עליו.

גם מזאב פריד ואריה מוריס שהיו בוגרי הקורס ואתם הייתי ביחד בשירותינו בחיפה לא שמעתי לאחרונה.

באחד הימים לקח אותנו הקצין האחראי לבית מלון באתונה, נתן לנו כסף ואמר - מצטער תסתדרו ככל יכולתכם ועזבו אותנו. היינו די המומים והתלבטנו מה לעשות. ידענו שאם נשאר בעיר אין לנו סיכוי להשאר בחיים. מוכרחים למצוא דרך לחזור ארצה, עוד אנחנו מיואשים חוזר הקצין לפנות ערב ובקש מאתנו לבוא לשמור במשך הלילה על הספינות, שמא היוונים יעשו מעשי חבלה. ההפלגה לכרתים נקבעה ל 12 בצהריים למחרת. מלחים יוונים היו מיועדים להשיט את הספינות אך הם לא באו, ואנחנו הפלגנו בשתי הספינות והברברה נגרת על ידי ההאיאז.

שעתים אחרי זה נכבשה אתונה. איך עברנו במשך יומיים את הדרך לכרתים מבלי שנורה לעברנו אף כדור אחד, זה היה נס נוסף, כי מעל פני המים שרר גיהנום ממש.

שלושה שבועות עגנו בסודה ביי בכרתים. הגרמנים הפציצו ביום ובלילה כמעט ללא הפסק. ההגנה האוירית מן ההרים סביב המפרץ ומאוניית קרב טבועה בנמל, שתותחיה היו מחוץ למים היתה יוצאת מן הכלל ולא נגרם כמעט נזק. נפגשנו עם חיילינו שהגיעו לאי מיוון ביניהם יצחק בן אהרון ובנקובר. כולם נפלו בשבי.

התחיל פינוי האי ואנחנו עלינו על האוניה האחרונה שעזבה את האי ושוב כמה שעות לפני הצניחה הגדולה וכיבוש הנמל.

הפלגנו לפורט סעיד ומשם חזרה ארצה. שלמה ושמואל נשארנו בכרתים בזמן הפלישה ואפילו הפרידו ביניהם, לפני פינוי יוון הצליחו להחדיר סירה עמוסה חומר נפץ לתעלת קורנינטוס ולפוצצה, קירות התעלה התמוטטו וסתמו את התעלה והגרמנים לא יכלו להשתמש בה במשך כל המלחמה בכרתים. הם עזרו בפינוי חיילים מן החופים אל אוניות הפינוי בעומק הים, עברו עליהם ימים קשים ביותר.

אימוני פלוגות הים של "ההגנה" בסירות "הפועל" בירקון ("נחשוך", "ברגר", "וייצמן")